

TONK - Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten

(Bron: Stimulansz 03-03-2021)

Door corona krijgen steeds meer mensen te maken met een terugval van het inkomen, zowel ondernemers als werknemers. Wie daardoor in de financiële problemen komt en de noodzakelijke woonkosten niet meer kan betalen, kan misschien een beroep doen op de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK).

Gemeenten maken zélf beleid en voeren de TONK-regeling naar eigen inzicht uit. Dat is een uitdaging, gelet op het beschikbare budget. Stimulansz ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van deze regeling. Bijvoorbeeld met de training Bijzondere Bijstand & TONK.

De doelgroep van TONK

De Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten is een overbruggingsregeling die in principe loopt tot 1 juli 2021. De TONK is bedoeld voor huishoudens die door corona te maken hebben met 'een onvoorziene en onvermijdelijke inkomsterugval' en voor wie andere regelingen niet of niet voldoende helpen. Hierdoor kunnen zij de noodzakelijke woonkosten niet meer betalen. Het gaat hierbij in elk geval om: de huur, de hypotheek en de energiekosten. Het kan gaan om werknemers die hun baan verliezen of om zelfstandigen die door coronamaatregelen opdrachten zien verdwijnen. Ook inwoners die al in 2020 in de uitkering (WW, bijstand of Tozo) kwamen door de coronacrisis, komen misschien toch in aanmerking voor de TONK-regeling. Dit hangt af van het beleid in de eigen gemeente. *Samengevat: de Tozo is bedoeld voor ondernemers die financieel in de problemen zijn gekomen door corona, de TONK-regeling is er voor zowel ondernemers en zzp'ers als werknemers.*

Bijzondere Bijstand en TONK

Anders dan de Tozo is de TONK geen centrale regeling en ook geen wet. Het gaat om een tijdelijke regeling met de bijzondere bijstand als wettelijke basis. Zo kon de overheid deze regeling snel invoeren. De beleidsmatige uitvoering van de TONK-regeling ligt bij de gemeenten. Zij hebben hun eigen, tijdelijke beleidsregels, die ruimhartiger zijn dan die van de bijzondere bijstand. Ter illustratie: een inwoner komt in aanmerking voor bijzondere bijstand als het inkomen maximaal 120% van de bijstandsnorm is, maar bij de TONK kijkt de gemeente naar de inkomsterugval. Gemeenten wordt bij een TONK-aanvraag trouwens gevraagd om ook te kijken naar eventuele problemen rondom armoede en schulden en naar eventuele (ondersteuning bij) omscholing- of re-integratie.

Criteria Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke kosten

Gemeenten voeren de TONK dus volledig zelf uit. Ze maken zelf beleidskeuzes en leggen die vast in tijdelijke beleidsregels. Gemeenten bepalen wanneer er sprake is van een 'substantiële inkomsterugval' en wat zij verstaat onder 'inkomen'. Denk daarbij in elk geval aan inkomsten uit arbeid, inkomsten uit uitkering en inkomsten uit verhuur. De gemeente beslist welke woonkosten zij noodzakelijk acht. Zo kunnen ze de woningverzekering meerekenen. Een gemeente kan rekeninghouden met de verhouding tussen de inkomsten en vaste lasten. Ook kan de gemeente zélf bepalen welke beschikbare middelen nog meer meetellen voor het vaststellen van het recht op TONK. Een aanvrager met meer dan een x-bedrag aan beschikbare geldmiddelen (inclusief die van de partner) komt dan niet in aanmerking voor de regeling. Denk hierbij aan contant geld, geld op de bank, cryptovaluta en de waarde van effecten. Het vermogen uit de onderneming wordt niet meegerekend. De gemeente stelt ook zelf de hoogte van deze tijdelijke tegemoetkoming vast. Het is de bedoeling dat de TONK met terugwerkende kracht wordt toegekend.

Het proces van de TONK-regeling

Het proces van aanvraag tot besluit verloopt via de bestaande systemen van de bijzondere bijstand. De inwoner doet de TONK-aanvraag digitaal. Hij verklaart daarbij dat de inkomensterugval is veroorzaakt door corona. Ook voegt hij de door de gemeente gevraagde bewijsstukken (zoals loonstroken en bankafschriften) bij, zodat de gemeente inzicht krijgt in de mate van inkomensterugval en de totale woonkosten. De gevraagde bewijsstukken verschillen ook per gemeente. Met deze gegevens gaat de gemeenteambtenaar aan de slag. Als iets onduidelijk is, neemt hij contact op met de aanvrager. Op basis hiervan neemt de gemeente een besluit. Verandert er iets in de situatie van de aanvrager wat van invloed kan zijn op het recht op de TONK? Dan moet hij dit melden. Deze inlichtingenplicht bijzondere bijstand geldt dus onverkort ook voor de TONK-regeling.

TONK-regeling: uitdaging voor gemeenten

De regering roept gemeenten op de TONK-regeling 'ruimhartig' uit te voeren. Hiervoor is landelijk 130 miljoen euro extra toegevoegd aan het gemeentefonds. De budgetten worden toegevoerd volgens de verdeelsleutel Minimabeleid. De ene gemeente krijgt dus meer budget voor de TONK dan de andere. Gemeenten moeten zorgvuldig kijken hoe zij dit beperkte bedrag besteden. Het lastige is dat ze niet kunnen voorspellen hoeveel aanvragen ze krijgen. Dit komt omdat bij de start nog geen CBS-cijfers bekend zijn over het aantal huishoudens met een inkomensterugval. Ook zijn er dan nog geen cijfers bekend van het aantal ondernemers dat naar verwachting een beroep doet op de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten. Dit blijkt pas bij de uitvoering. De gemeente moet dus balanceren tussen ruimhartigheid en het beschikbare budget. Want als de gemeente dit budget overschrijdt, dan moet zij het eigen budget aangespreken. Er wordt gemonitord of er voldoende geld beschikbaar wordt gesteld én of de TONK inderdaad ruimhartig wordt versterkt.